

Kursplan

Fakulteten för konst och humaniora

Institutionen för svenska språket

4SV003 Svenska för undervisning i gymnasieskolan, 30 högskolepoäng

Swedish for Upper Secondary School Teachers, 30 credits

Huvudområde

Svenska språket, Litteraturvetenskap

Ämnesgrupp

Svenska/Nordiska Språk

Nivå

Avancerad nivå

Fördjupning

A1N

Fastställande

Fastställd 2012-03-13

Senast reviderad 2015-06-15 av Fakulteten för konst och humaniora. Litteraturlistan har reviderats och vissa redaktionella ändringar har gjorts.

Kursplanen gäller från och med höstterminen 2015

Förkunskaper

Läroexamen med minst 90 hp i svenska

Mål

Delkurs 1 Litteraturen i samhället från 1950 till 00-tal, 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska de studerande kunna

- muntligt och skriftligt uppvisa tolkningsteoretisk medvetenhet, samt förmåga till litterär tolkning och kritiskt tänkande,
- redogöra för den moderna och postmoderna litteraturens historia i samspel med övrig samhällsutveckling,
- muntligt och skriftligt presentera, analysera och diskutera litterära problem ur ett utvecklingsperspektiv,
- visa på fördjupad förmåga att muntligt och skriftligt omsätta ämnesteorier, terminologi och metod på den lästa skönlitteraturen,
- diskutera och analysera film utifrån grundläggande filmvetenskapliga begrepp,
- diskutera och skriftligt redogöra för konkurrerande uppfattningar om litteraturens roll inom svenskämnet som över tid gjort sig gällande i debatten,
- utifrån litteraturdidaktisk forskning, föra analytiska resonemang om hur litterär kompetens kan utvärderas i undervisningen,
- muntligt och skriftligt diskutera och problematisera filmens potential inom svenskundervisningen utifrån olika elevgruppers behov.

Delkurs 2 Litteratur och film. 7.5 hp

Efter avslutad kurs ska de studerande kunna

- redogöra för estetiska och teoretiska förhållanden mellan film och litterära texter,
- tillgodogöra sig och analysera film utifrån några grundläggande kulturteoretiska och stilanalytiska perspektiv,
- muntligt och skriftligt diskutera och problematisera litteraturens och filmens potential i gymnasiets svenskundervisning utifrån olika elevgruppers behov.

Delkurs 3 Elevtextanalys, 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska de studerande kunna

- beskriva barns och ungdomars språk- och repertoarutveckling under skoltiden,
- analysera och ge adekvat respons på olika typer av elevtext med hänsyn tagen till uppgift, genre, elevens ålder, språklig och kulturell bakgrund samt kunskapsnivå,
- diskutera sina teoretiska kunskaper om språk och språkutveckling ur ett didaktiskt perspektiv,
- diskutera ämnesdidaktiska teorier om skrivutveckling samt kunna analysera och kritiskt granska ämnesplaner och hur dessa realiseras i skolans praktik.

Delkurs 4 Betyg och bedömning i svenskämnet, 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska de studerande kunna

- använda lokala och nationella styrdokument och nationella prov som stöd i betygsättning i svenska,
- konstruera betygsgrundande uppgifter och betygskriterier till dessa för olika moment inom ämnet,
- sammanväga och vikta moment i förhållande till lokala och nationella styrdokument,
- resonera om betygssystemets nivåer i förhållande till kunskapsprogression och stoffurval.

Innehåll

Delkurs 1 Litteraturen i samhället från 1950 till 00-tal, 7,5 hp

Delkursen behandlar litteratur från 1950 fram till 00-talet. Analys av och tolkningsteoretiska perspektiv på moderna romaner, noveller, dramer, lyrik och bilderböcker görs ur ett samhälleligt perspektiv. I delkursen belyses texterna såväl utifrån estetiska, genremässiga och idéhistoriska aspekter, som specifika egenskaper och litteraturhistoriska sammanhang. De flytande gränserna mellan barn- och vuxenlitteratur i samtiden historiseras och diskuteras, liksom litteraturens produktions- och receptions villkor i det senmoderna samhället. Kursen ger också en orientering i grundläggande filmvetenskapliga termer och begrepp. Särskild vikt läggs vid att belysa filmatiseringar av litterära texter och genrer med stor betydelse i barns och ungdomars vardag.

Svensklärares uppdrag i det postmoderna, medieexpansiva och mångkulturella samhället belyses och har fördjupad ämnesteoretisk kunskap och litteraturdidaktisk reflektion som mål. Uppgiftskulturer och bedömningsfrågor i dagens litteraturundervisning problematiseras ur olika teoretiska perspektiv, så även frågor om litteraturens kunskaps- och personlighetsutvecklande dimensioner, i förhållande till film och andra medier. De filmvetenskapliga momenten stimulerar studentens reflektioner om i vilka sammanhang filmen kan göras användbar i skolans praktik.

Delkurs 2 Litteratur och film, 7,5 hp

Kursen ger en orientering i filmvetenskapliga metoder och en fördjupning i viktiga filmvetenskapliga termer och begrepp. I kursen läggs särskild vikt vid att belysa estetiska och teoretiska förhållanden mellan film och litterära texter. Filmatiseringar av romaner, noveller och tecknade serier, samt genrer med stor betydelse i ungdomars vardag, såsom dataspel och tv-såpor, analyseras och diskuteras.

Delkursen är professionsinriktad genom att varje enskild film som analyseras och diskuteras kommer att presenteras som ett möjligt tema för en lektion, och såväl undervisning som examination är inriktade på att studenten reflekterar kring hur filmen kan göras användbar i skolans praktik. Parallellt med undervisningen löper också som ett obligatoriskt fördjupningsmoment ett litteratur- och filmdidaktiskt seminarium.

Delkurs 3 Elevtextanalys, 7,5 hp

Delkursens syfte är att de studerande ska tillägna sig modeller och metoder för en språkutvecklande undervisning, där hänsyn tas till elevers olika utvecklingsnivåer vad gäller språk- och genrerpertoar. De studerande uppmärksammas i kursen på det omgivande samhällets normer och krav och de situationer som kan uppstå när olika språkkulturer möts i och utanför klassrummet. Kursen utgår från moderna teorier om barns och ungdomars språkutveckling i tal och skrift, samt om utveckling av repertoarer. I delkursen problematiseras ämnesdidaktiska frågor ur ett funktionellt perspektiv. Respons och praktisk bedömning av elevtext är ett centralt tema.

Delkurs 4 Betyg och bedömning i svenskämnet, 7,5 hp

Kursen syftar till att ge teoretiska och praktiska kunskaper om betyg och bedömning inom svenskämnet. Styrdokument och nationella prov i svenska relateras till svenskämnets historiska bakgrund och fördjupad diskussion av lärares olika ämneskonceptioner. De didaktiska konsekvenserna av betygsättning och bedömning diskuteras.

Undervisningsformer

Undervisningen ges campusförlagd såväl som distansbaserad med föreläsningar, gruppdiskussioner samt obligatoriska seminarieövningar. När kursen ges som nätbaserad distanskurs används särskilda för distributionsformen lämpliga undervisningsformer.

Examination

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd. Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd. För betyget Godkänd ska de förväntade studieresultaten vara uppnådda. För att erhålla betyget Väl godkänd på kursen krävs Väl godkänd på tre av fyra delkurser.

Examinationer sker genom skriftliga och muntliga prov och genom aktivt deltagande i seminarier.

Omtentamen erbjuds inom sex veckor (inom ramen för ordinarie terminstid).

Kursvärdering

Efter avslutad kurs genomförs en kursvärdering som sammanställs skriftligt och återkopplas till studenterna. Sammanställningen arkiveras av kursansvarig institution.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Delkurs 1 Litteraturen i samhället från 1950 till 00-tal, 7,5 hp

Facklitteratur

Bordwell, David & Thompson, Kristin. 2008 (eller senare upplaga). *Film Art: An Introduction*. McGraw Hill, urval ca 100 s. ISBN 0-07-331027-1.

Hansen, Peter. 1996. *Romanen och verklighetsproblemet. Studier i några svenska sextiotalsromaner*. B. Östlings bokförlag Symposion. s. 218-240. 22 s.

Kåreland, Lena. 2013. *Barnboken i samhället*. Studentlitteratur. 164 s. ISBN 978-91-44-08445-9.

Olin-Scheller, Christina. 2008. *Såpor istället för Strindberg? Litteraturundervisning i ett nytt medielandskap*. Natur och Kultur. 160 s.

Penne, Sylvi. 2001. "Å vokse opp i ofrets århundre – om didaktikk og estetikk ved årtudensskiftet". I *Tekstkompetence*. TemaNord 2001:576. 7 s.

Petersson, Margareta (red.). 2011. *Världens litteraturer: en gränsöverskridande historia*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, urval. Ca 250 s.

Thorson, Staffan. 2009. "'Att följa den röda tråden'. Om studenters interaktion med prosafiktio." I *Främlingskap och främmandegöring. Förhållningssätt till skönlitteratur i universitetsundervisningen*. red. Staffan Thorson m. fl. Daidalos. 111 s.

Ullström, Sten-Olof. 2009. "Frågor om litteratur – om uppgiftskulturer i gymnasieskolan". I *Läsa bör man...? Den skönlitterära texten i skola och lärarutbildning*, red. Lena Kåreland, Liber. 27 s.

Årheim, Annette. 2007. *När realismen blir orealistisk. Litteraturens "sanna historier" och unga läsares tolkningsstrategier*. Växjö University Press. 219 s.

Filmvetenskapliga artiklar om ca 20–40 sidor tillkommer.

Skönlitteratur

Auster, Paul. 1988. *Stad av glas*.

Asturias, Miguel Angel. 1965. "Amerikaner allesammans". I *Weekend*.

Beckett, Samuel. 1952. *I väntan på Godot*.

Bergström, Gunilla. (1970-tal). Två valfria *Alfons Åberg*-böcker.

Carver, Raymond. 1991. "Elementärt". I *Grannar*.

Casta, Stefan. 2002 eller senare. *Spelar död. Kims bok*.

Dylan, Bob. "It's All Over Now Baby Blue".

Ekman, Kerstin. 1993. *Händelser vid vatten*.

Enquist, P.O. 1999. *Livläkarens besök*.

Frostensson, Katarina. Några dikter.

Gardell, Jonas. 1992. *En komikers uppväxt*.

Holmqvist, Ninni. 1995. "Dansa i mörkret". I *Kostym*.

Jansson, Tove. 1960. *Vem ska trösta Knyttet?*

Jäderlund, Ann. Några dikter.

Hellsing, Lennart. 1952. *Krakel Spektakel*.

Levi, Primo. 1947. *Är detta en människa?*

Lidman, Sara. 1955. *Tjärdalen*.

Lindgren Astrid. 1954. *Mio min Mio*.

Lindqvist, John Ajvide. 2004. *Låt den rätte komma in*.

Lundell, Ulf. 1976. *Jack* (kap. 1–3).

Morrison, Toni. 1987. *Beloved*.

Nilsson, Johanna. 1996. *Hon går genom tavlan, ut ur bilden*.

Nordqvist, Sven. 1987. *Hattjakten*.

Palm, Göran. Några dikter.

Salinger, J. D. 1951. *Räddaren i nöden*.

Schlink, Bernhard. 1997. *Högläsaren*.

Sjöwall, Maj & Wahlöö, Per. 1968. *Den skrattande polisen*.

Sonnevi, Göran. Några dikter.

Solzjenitsyn, Aleksandr. 1962. "En dag i Ivan Denisovitjs liv".

Stark, Ulf. 1984. *Dårfinkar och dönickar*.

Tranströmer, Tomas. Några dikter.

Öjjer, Bruno K. Några dikter.

Filmurvalet bygger huvudsakligen på filmatiseringar av litterära verk som studerats under de litteraturvetenskapliga delkurserna och som kan vara aktuella i skolundervisning.

Delkurs 2 Litteratur och film, 7,5 hp

Facklitteratur

Benshoff, Harry M. & Sean Griffin. 2004. *America on Film: Representing Race, Class, Gender and Sexuality in the Movies*. Blackwell. 370 s.

Bordwell, David & Thompson Kristin. 2008. *Film Art: An Introduction* (8th edition). McGraw Hill, urval. Ca 300 s.

Leitch, Thomas. 2003. "Twelve Fallacies in Modern Adaptation Theory". *Criticism* 2/2003. s 149–71. 23 s.

Olin-Scheller, Christina. 2008. *Såpor istället för Strindberg? Litteraturundervisning i ett nytt medielandskap*. Natur och Kultur, urval. Ca 200 s.

Material som tillhandahålls av institutionen. Ca 100 s.

Skönlitteratur tillkommer enligt lärarens anvisningar.

Delkurs 3 Elevtextanalys, 7,5 hp

Facklitteratur

Ask, Sofia. 2004. "Vad ska vi göra med Markus?: Intermedialitet i postmodern elevtext". *Det meningsfulla ordet är det mänskliga medvetandets mikrokosmos: läsande, skrivande och identitet*. Ca 20 s.

Berge, Anna & Per Blomqvist. 2012. *Skrivundervisning i samspel med litterära texter*. Liber. 188 s. ISBN 978-91-47-10091-0.

Bergman-Claeson, Görel. 2003. *Tre lärare – tre världar. Lärarkommentarer till elevtexter i tre gymnasieklaser*. Uppsala: Uppsala universitet. 116 s.

Crone-Blevines, Deborah. 2002. "The art of response". *The English Journal*, vol 91, nr 6 juli 2002. S. 93–98. 6 s.

Dragemark Oscarsson, Anne. 2011. "Självbedömning av skriftlig produktion – en aspekt av formativ bedömning". I: Ellvin, Madeleine, Skar, Gustaf & Tengberg, Michael (red.). *Svenskämnet i förändring? Perspektiv på de nya kurs- och ämnesplanerna*. Stockholm: Svenskläraryrket. S. 100–110. 10 s.

af Geijerstam, Åsa & Wiksten Folkeryd, Jenny. 2006. "Elevtexter i grundskolan". I: *Textvård. Att läsa, skriva och bedöma texter*. Småskrifter utgivna av svenska språknämnden. S. 24–35. 12 s.

Josephson, Olle, Melin, Lars & Oliv, Tomas. 1990. *Elevtext. Analyser av skoluppsatser från åk 1 till åk 9*. Studentlitteratur. 186 s.

Molloy, Gunilla. 2007. *När pojkar läser och skriver*. Studentlitteratur. Urval (ca 100 s.). ISBN 978-91-44-04025-7.

Nyström Höög, Catharina. 2006. "Gymnasietexter". I: *Textvård. Att läsa, skriva och bedöma texter*. Småskrifter utgivna av svenska språknämnden. S. 36–44. 9 s.

Palmér, Anne & Östlund-Stjärnegårdh, Eva. 2005 (eller senare). *Bedömning av elevtext: en modell för analys*. Natur och kultur. 188 s. ISBN 91-27-72295-3.

Palo, Annbritt & Manderstedt, Lena (2011). "Texter, språk och skrivande med utgångspunkt i de nya kurs- och ämnesplanerna i svenska". I: Bergman, Lotta, Persson, Magnus, Adelmann, Kent, Nielsen, Cecilia, Palo, Annbritt, Manderstedt, Lena, Olsson

Jers, Cecilia & Källström, Lisa (red.). *Educare: [2011:1: tema: Svenska med didaktisk inriktning]*. Malmö: Lärarutbildningen, Malmö högskola. S. 91–113. Tillgänglig som pdf: <http://hdl.handle.net/2043/12251>. 22 s.

Parmenius Swärd, Suzanne (2011). "Blir det lättare nu? Nedslag i gymnasiets ämnesplaner i svenska, Gy 11". I: Ellvin, Madeleine, Skar, Gustaf & Tengberg, Michael (red.). *Svenskämnet i förändring? Perspektiv på de nya kurs- och ämnesplanerna*. Stockholm: Svenskläraryrskommittén. S. 40–55. 15 s.

Sandquist, Carin & Teleman, Ulf red. 1989. *Språkutveckling under skoltiden*. Studentlitteratur. 288 s.

Litteratur som tillhandahålles av institutionen ca 100 s.

Delkurs 4 Betyg och bedömning i svenskämnet, 7,5 hp

Facklitteratur

Ask, Sofia. 2012. *Språkämnet svenska. Ämnesdidaktik för svensklärare*. Studentlitteratur. 125 s.

Fjellström, Roger. 2002. Betygsättandets etik. I *Att döma eller bedöma*, Skolverket.

Långström, Sture & Viklund Ulf. 2006. *Praktisk lärarkunskap*. Studentlitteratur. 268 s.

Skolverket. 2011. *Kunskapsbedömning i skolan – praxis, begrepp, problem och möjligheter*. Finns som Pdf eller beställning. 77 s.

Skolverket. 2011. *Allmänna råd för planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan*. Finns som Pdf eller beställning. 45 s.

Skolverket. 2012. *Bedömning och betygssättning i gymnasieskolan*. Skolverkets allmänna råd. Finns som Pdf eller beställning. 46 s.

Skolverket. 2013. *Sambedömning i skolan – exempel och forskning*. Finns som Pdf eller beställning. 39 s.

Skolverket. 2013. *Utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen*. Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Finns som Pdf eller beställning. 32 s.

Sundin, Maria. 2010. *Klarspråk i skriftliga omdömen*. SKL Kommentus, urval. Ca 100 s.

Thavenius, Jan (red.). 1999. *Svenskämnets historia*. Studentlitteratur. 165 s.